

DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)
den 20 januari 2005 *

I mål C-464/01,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt protokoll av den 3 juni 1971 om domstolens tolkning av konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, som framställts av Oberster Gerichtshof (Österrike), genom beslut av den 8 november 2001, som inkom till domstolen den 4 december 2001, i målet

Johann Gruber

mot

Bay Wa AG,

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden C.W.A. Timmermans samt domarna C. Gulmann, R. Schintgen (referent), G. Arestis och J. Klučka,

* Rättegångspråk: tyska.

generaladvokat: F.G. Jacobs,
justitiesekreterare: avdelningsdirektören M.-F. Contet,

med beaktande av det skriftliga förfarandet och efter att förhandling hållits den med beaktande av det skriftliga förfarandet och efter att förhandling hållits den 24 juni

med beaktande av de yttranden som avgivits av:

- Johann Gruber, genom W. Graziani-Weiss, Rechtsanwalt,
- Österrikes regering, genom C. Pesendorfer, i egenskap av ombud,
- Tysklands regering, genom R. Wagner, i egenskap av ombud,
- Italiens regering, genom I.M. Braguglia, i egenskap av ombud, biträdd av G. Aiello och G. Albenzio, avvocati dello Stato,
- Portugals regering, genom L. Fernandes och M. Telles Romão, båda i egenskap av ombud,
- Sveriges regering, genom A. Kruse, i egenskap av ombud,

- Europeiska gemenskapernas kommission, genom A.-M. Rouchaud och S. Grünheid, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 16 september 2004 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande rör tolkningen av artikel 13 första stycket i konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 299, 1972, s. 32; svensk utgåva, C 15, 1997, s. 30), i dess lydelse enligt konventionen av den 9 oktober 1978 om Konungariket Danmarks, Irlands och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands tillträde (EGT L 304, s. 1 och, med ändrad text, s. 77; svensk utgåva, C 15, 1997, s. 14), enligt konventionen av den 25 oktober 1982 om Republiken Greklands tillträde (EGT L 388, s. 1; svensk utgåva, C 15, s. 26), enligt konventionen av den 26 maj 1989 om Konungariket Spaniens och Republiken Portugals tillträde (EGT L 285, s. 1; svensk utgåva, C 15, 1997, s. 43) och enligt konventionen av den 29 november 1996 om Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges tillträde (EGT C 15, 1997, s. 1) (nedan kallad Brysselkonventionen).
- 2 Begäran har framförts i en tvist mellan Johann Gruber, med hemvist i Österrike, och Bay Wa AG (nedan kallat Bay Wa), ett bolag bildat enligt tysk rätt med säte i Tyskland, med anledning av att bolaget påståtts inte ha uppfyllt sina förpliktelser enligt ett avtal som parterna ingått med varandra.

Tillämpliga bestämmelser

3 Brysselkonventionens behörighetsregler återfinns i dess avdelning II, som består av artiklarna 2–24.

4 I artikel 2 första stycket i Brysselkonventionen, under avsnitt 1 i avdelning II, med rubriken "Allmänna bestämmelser", återfinns konventionens huvudregel. Den lyder som följer:

"Om inte annat föreskrivs i denna konvention, skall talan mot den som har hemvist i en konventionsstat väckas vid domstol i den staten, oberoende av i vilken stat han har medborgarskap."

5 I artikel 3 första stycket i Brysselkonventionen, som hör till samma avsnitt, föreskrivs följande:

"Talan mot den som har hemvist i en konventionsstat får väckas vid domstol i en annan konventionsstat endast med stöd av bestämmelserna i avsnitt[en] 2 till 6 i denna avdelning."

6 I artiklarna 5–18, som utgör avsnitten 2–6 i avdelning II i Brysselkonventionen, finns bestämmelser om särskild, tvingande eller exklusiv behörighet.

- 7 I artikel 5.1 i Brysselkonventionen, under avsnitt 2 i avdelning II, med rubriken "Särskilda behörighetsregler", föreskrivs följande:

"Talan mot den som har hemvist i en konventionsstat kan väckas i en annan konventionsstat

- 1) om talan avser avtal, vid domstolen i den ort där den förpliktelse som talan avser har uppfyllts eller skall uppfyllas ..."

- 8 Avsnitt 4 i avdelning II i Brysselkonventionen, med rubriken "Behörighet vid konsumenttvister", utgörs av artiklarna 13–15.

- 9 Artikel 13 i Brysselkonventionen lyder som följer:

"I tvister som gäller avtal som har ingåtts av en person för ändamål som kan anses ligga utanför hans affärsverksamhet eller yrkesverksamhet, i det följande kallad konsumenten, gäller i fråga om behörigheten ... bestämmelserna i detta avsnitt, om det gäller

- 1) köp av varor där betalningen skall erläggas i särskilda poster, eller
- 2) lån som skall återbetalas i särskilda poster eller någon annan form av kredit om lånet eller krediten var avsedd att finansiera köp av varor, eller

3) andra avtal om leverans av varor eller utförande av tjänster, om

a) avtalet föregicks av ett särskilt anbud riktat till konsumenten i den konventionsstat där han har hemvist, eller annonsering där, och

b) konsumenten vidtog de för avtalets ingående nödvändiga åtgärderna i den staten.

...”

10 Artikel 14 första stycket i Brysselkonventionen har följande innehåll:

”Konsumenten får väcka talan mot den andra avtalsparten antingen vid domstolarna i den konventionsstat där denne har hemvist eller vid domstolarna i den konventionsstat där han själv har hemvist.”

11 Avvikelser från denna behörighetsbestämmelse tillåts endast när villkoren i artikel 15 i Brysselkonventionen är uppfyllda.

Twisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 12 Det framgår av handlingarna i målet vid den nationella domstolen att Johann Gruber, som är lantbrukare, äger en fyrlängad gård (Vierkanthof) i Oberösterreich, nära den tyska gränsen. Han använder där ett tiotal rum som bostad för sig och sin familj. På gården finns också uppfödning av mer än 200 grisar samt en stor maskinhall och fodersilor. Dessutom lagras där 10–15 procent av den totala mängden foder som krävs för uppfödningen. Den del av gården som används privat uppgår till lite drygt 60 procent av byggnadens totala bruksyta.

- 13 Bay Wa driver ett antal företag i Tyskland som i organisatoriskt hänseende är skilda från varandra. I Pocking (Tyskland), inte långt från den österrikiska gränsen, driver bolaget en byggvaruhandel liksom en gör-det-självt-butik, inklusive handelsträdgård. Den sistnämnda butiken har givit ut broschyrer som också delats ut i Österrike.

- 14 Då Johann Gruber önskade byta ut takpannorna på gården, tog han del av dessa reklambroschyrer från Bay Wa, vilka fanns med som bilaga till *Braunauer Rundschau*, en regional periodisk tidskrift som delades ut till hushållen. De pannor som bjöds ut till försäljning hos Bay Was byggvaruhandel, i Pocking, förekom inte i dessa broschyrer.

- 15 Johann Gruber förhörde sig vid flera telefonsamtal med en anställd hos Bay Wa om vilka tegelpannor som fanns och om aktuella priser. Han presenterade sig med sitt namn och sin adress men nämnde inte att han var lantbrukare. Den anställde lämnade ett anbud per telefon, men Johann Gruber ville se pannorna på plats. När han besökte Bay Wa överlämnade den anställde ett skriftligt anbud, daterat den 23 juli 1998. Under detta samtal upplyste Johann Gruber den anställde hos Bay Wa

om att han ägde ett lantbruk och önskade lägga tegel på taket på gården. Han nämnde även att han hade andra byggnader som i huvudsak användes för lantbruket men uppgav inte uttryckligen om den byggnad som skulle beläggas med tegel huvudsakligen användes i lantbruket eller privat. Följande dag ringde Johann Gruber från Österrike till nämnda anställde för att meddela att han accepterade anbudet från Bay Wa. Den anställde sände därefter en bekräftelse på beställningen per fax till Johann Grubers bank i Österrike.

- 16 Enligt Johann Gruber uppvisade de pannor som Bay Wa levererade och använde för att lägga om taket betydande färgskillnader, trots säljarens utfästelse om att färgen skulle vara enhetlig, varför taket skulle behöva läggas om på nytt. Han beslutade därför att på grundval av säljarens utfästelse och ansvar begära ersättning vid domstol för köpeskillingen för takpannorna på 258 123 ATS liksom för kostnaderna på 141 877 ATS för att avlägsna de gamla pannorna och lägga nytt tegel på taket samt för eventuella framtida kostnader.
- 17 I detta syfte väckte Johann Gruber den 26 maj 1999 talan vid Landesgericht Steyr (Österrike), som Oberster Gerichtshof enligt 28 § i lagen av den 1 augusti 1895 om saklig och territoriell behörighet för allmänna domstolar i tvistemål (Jurisdiktionsnorm, RGBI.111) hade beslutat var den behöriga domstolen i Österrike.
- 18 Genom en dom av den 29 november 2000 ogillade Landesgericht Steyr Bay Was invändning att domstolen saknade behörighet och förklarade sig således behörig att pröva målet.
- 19 Enligt ovannämnda domstol var villkoren för att tillämpa artikel 13 i Brysselkonventionen uppfyllda. När ett avtal har dubbla ändamål bör det undersökas vilket av dem, det privata eller det yrkesmässiga, som är det huvudsakliga. Eftersom det inom jordbruket är svårt att dra en gräns mellan privat och yrkesmässig verksamhet, fann

den nämnda domstolen att säljaren inte objektivt hade kunnat känna till om det ena eller det andra ändamålet övervägde när avtalet ingicks, varför det på grund av tveksamheten skulle anses vara fråga om ett konsumentavtal. Vidare ansåg den nämnda domstolen att det vid tillämpningen av artikel 13 första stycket 3 a i Brysselkonventionen var utan betydelse huruvida den specifika vara som konsumenten slutligen köpte hade varit föremål för annonsering eller inte. Det var tillräckligt att åtgärder hade vidtagits för att göra reklam till förmån för ett visst företag. Det var tack vare reklamen som Bay Wa hade kunnat ingå ett avtal med Johann Gruber, även om denna reklam kom från en annan butik än den som tillhandahöll varorna. Slutligen ansågs även villkoret om ett "särskilt anbud" från säljaren i den mening som avses i nämnda bestämmelse vara uppfyllt i detta fall, eftersom Johann Gruber hade fått ett anbud per telefon. Det saknade betydelse huruvida detta anbud hade accepterats.

- 20 Genom dom av den 1 februari 2001 biföll däremot Oberlandesgericht Linz (Österrike) Bay Was överklagande av den ovannämnda domen och avvisade Johann Grubers talan på den grunden att österrikiska domstolar saknade behörighet att pröva målet.
- 21 Enligt Oberlandesgericht Linz krävdes, för att det skulle anses föreligga ett avtal som ingåtts av en konsument i den mening som avses i artikel 13 i Brysselkonventionen, att avtalet i huvudsak hade ett annat ändamål för den berörda personen än yrkes- eller affärsverksamhet. Köparens inre avsikt var utan betydelse för att utröna detta ändamål. Avgörande var omständigheterna kring avtalets ingående, såsom dessa — enligt en objektiv bedömning — såg ut för den person som konsumenten ingått avtalet med. Artiklarna 13–15 i Brysselkonventionen ansågs endast tillämpliga om den berörda personen väsentligen hade handlat utanför sin yrkesverksamhet och om den som konsumenten ingått avtalet med enligt en objektiv bedömning kände till eller borde ha känt till den omständigheten när avtalet ingicks.
- 22 Enligt de objektiva omständigheter som Bay Wa kände till var ändamålet med transaktionen i fråga väsentligen yrkesmässigt. Ett inköp av takpannor av en lantbrukare för att lägga om taket på gården framstår vid första anblicken som

hänförligt till dennes verksamhet som lantbrukare. I ett lantbruk är gården till sin natur en plats som används yrkesmässigt, som även — men inte huvudsakligen — används som bostad för ägaren och dennes familj. Boende på en gård är i princip följden av jordbruksverksamhet och har således en nära koppling till denna verksamhet; det handlar väsentligen, enligt hur en stor del av befolkningen uppfattar saken, om lantbrukarens arbetsplats. Då Johann Gruber förklarar att han ägde ett lantbruk och önskade byta ut takpannorna på sin gård, leddes Bay Wa att fullt berättigat anta att ändamålet väsentligen var yrkesmässigt. Vad som konstaterats rörande storleken på den yta som avsåg privat bruk och den som avsåg yrkesmässigt bruk motsade inte denna slutsats, eftersom uppgifter om detta inte lämnats till Bay Wa. Säljaren hade ingen anledning att tro att Johann Gruber enbart eller huvudsakligen skulle använda pannorna för icke yrkesmässiga ändamål. Slutligen var den stora kvantitet som köpet avsåg, sammanlagt 24 000 pannor, en omständighet som gav säljaren goda skäl att anta att byggnaden i fråga främst användes för yrkesmässigt bruk.

23 Johann Gruber överklagade domen av den 1 februari 2001 från Oberlandesgericht Linz till Oberster Gerichtshof.

24 Till stöd för sitt överklagande har Johann Gruber gjort gällande följande. För att han skall kunna betraktas som konsument i den mening som avses i artikel 13 i Brysselkonventionen krävs att det icke yrkesmässiga ändamålet med transaktionen överväger. I detta fall tar användningen för privat bruk över den yrkesmässiga användningen. Han har tillagt att den som konsumenten ingår ett avtal med har en skyldighet att informera sig liksom att ge konsumenten råd och bär således risken för ett eventuellt misstag. Enligt honom hade Bay Wa i det aktuella fallet tillräckliga skäl att anta att det rörde sig om väsentligen privat bruk av gården och borde vid eventuell tveksamhet ha frågat köparen om saken. Försäljningen av takpannorna föregicks vidare av reklam som Bay Wa hade spridit i Österrike och som hade fått Johann Gruber att handla med detta företag, som han dessförinnan inte kände till. Slutligen är det i Österrike som Johann Gruber utfört de handlingar som föregick avtalslutet.

25 Bay Wa har svarat att i ett lantbruk är gården framför allt en arbetsplats och att inköp som avser denna verksamhet normalt inte kan räknas som konsumentavtal. I detta fall var användningen för privat bruk i alla händelser underordnad och Bay Wa kände inte till någon sådan användning. Konsumenten måste uppge tydligt i vilken egenskap han handlar när det, som i förevarande fall, är möjligt att vid första anblicken anta att han handlar i yrkesmässigt syfte. Den andra avtalsparten har inte någon skyldighet att informera sig i detta avseende. Om det är tveksamt huruvida personen i fråga skall anses vara konsument skall de särskilda behörighetsreglerna för konsumenttvister i Brysselkonventionen inte tillämpas. Dessutom omfattades Bay Was byggvaruhandel, varifrån pannorna beställdes, inte av den reklam som företaget spred genom broschyrer, och samma företags gör-det-själv- och trädgårdsbutiker, som annonseringen gällde, säljer inte takpannor. I alla händelser har ingen reklam gjorts för takpannor. De handlingar som krävdes för att ingå avtalet utfördes inte i Österrike utan i Tyskland, eftersom en accept per telefon enligt tysk rätt utgör en viljeytring som kräver ett mottagningsbevis, och säljaren sände en bekräftelse på beställningen per fax från Tyskland. Om anbud och accept inte sker samtidigt, vilket är fallet då beställningen görs per telefon på grundval av ett föregående kostnadsförslag, skall avtalet anses ha ingåtts där svaranden har hemvist.

26 Oberster Gerichtshof har konstaterat att det framgår av domstolens rättspraxis att behörighetsreglerna i Brysselkonventionen avseende konsumenttvister har karaktär av undantagsbestämmelser i förhållande till principen om behörighet för domstolarna i den konventionsstat där svaranden har hemvist, vilket innebär att begreppet konsument skall tolkas strikt, men att domstolen ännu inte har uttalat sig om vissa av de villkor för tillämpningen av artikel 13 i denna konvention som är aktuella i det mål som är anhängigt vid den nationella domstolen.

27 Eftersom lösningen på tvisten vid Oberster Gerichtshof under dessa förutsättningar beror på tolkningen av Brysselkonventionen har nämnda domstol beslutat att vilandeförklara målet och begära ett förhandsavgörande från EG-domstolen beträffande följande tolkningsfrågor:

- ”1) Är det vid bedömningen av frågan huruvida någon skall anses vara konsument, i den mening som avses i artikel 13 i Brysselkonventionen, avgörande huruvida ett avtal, som delvis är relaterat till privatlivet, till övervägande del ingicks för ändamål som är privata eller för ändamål som rör personens affärsverksamhet eller yrkesverksamhet och vilka kriterier skall tillämpas för att fastställa om det är det privata eller det yrkesmässiga ändamålet som överväger?

- 2) Är det, för att fastställa ändamålet, avgörande vilka omständigheter som konsumentens avtalspart objektivt kan förväntas känna till?

- 3) Skall ett avtal som har anknytning till såväl privata som yrkesmässiga ändamål i tveksamma fall anses vara ett konsumentavtal?

- 4) Skall ett avtal anses ha föregåtts av annonsering, i den mening som avses i artikel 13 [första stycket] 3 a i Brysselkonventionen, i det fall då konsumentens blivande avtalspart har låtit dela ut reklambroschyrer angående sina varor i den konventionsstat där konsumenten har hemvist, men den vara som senare köpts av konsumenten inte ingick i nämnda broschyr?

- 5) Skall det anses vara fråga om en konsumenttvist, i den mening som avses i artikel 13 i Brysselkonventionen, när säljaren i sin hemstat via telefon har lämnat ett anbud till den i en annan stat bosatta köparen, vilket denna inte accepterade vid det tillfället, men köparen senare köpte varan efter att ha fått ett skriftligt anbud?

- 6) Skall konsumenten anses ha vidtagit de för avtalets ingående nödvändiga åtgärderna i den stat där han har hemvist, i den mening som avses i artikel 13 [första stycket] 3 b i Brysselkonventionen, om han under ett telefonsamtal från den stat där han har hemvist accepterat ett anbud som lämnades i säljarens hemstat?"

De tre inledande tolkningsfrågorna

- 28 Den nationella domstolen har ställt sina tre inledande frågor, som det är lämpligt att bedöma gemensamt, för att få klarhet i om behörighetsreglerna i Brysselkonventionen skall tolkas så, att ett avtal av det slag som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, som hänför sig till verksamhet som delvis är yrkesmässig och delvis privat, skall anses ha ingåtts av en konsument i den mening som avses i artikel 13 första stycket i nämnda konvention.

- 29 Såsom framgår av beslutet om begäran om förhandsavgörande frågar sig Oberster Gerichtshof väsentligen huruvida — och om så skulle vara fallet under vilka förutsättningar — ett avtal med dubbla ändamål, såsom det som Johann Gruber ingick med Bay Wa, omfattas av de särskilda behörighetsreglerna i artiklarna 13–15 i Brysselkonventionen. Den nationella domstolen önskar närmare få besked om vilka omständigheter som skall beaktas vid klassificeringen av ett sådant avtal, vilken betydelse det i detta sammanhang har om det privata eller det yrkesmässiga

ändamålet överväger i transaktionen samt vilken inverkan det har vad avtalsparten till den part till förmån för vilken transaktionen äger rum känner till om dels ändamålet med avtalet, dels under vilka förutsättningar det ingås.

30 Det skall inledningsvis sägas att avsnitt 4 i avdelning II i Brysselkonventionen innehåller de behörighetsregler som skall tillämpas på konsumentavtal. Sistnämnda begrepp definieras, såsom framgår av själva ordalydelsen i artikel 13 första stycket i denna konvention, som "avtal som har ingåtts av en person för ändamål som kan anses ligga utanför hans affärsverksamhet eller yrkesverksamhet".

31 Enligt fast rättspraxis skall de begrepp som används i Brysselkonventionen — däribland begreppet konsument i den mening som avses i artiklarna 13–15 i denna konvention — tolkas självständigt, huvudsakligen med beaktande av konventionens systematik och syften, i syfte att garantera att konventionen tillämpas enhetligt i samtliga konventionsstater (se bland annat dom av den 21 juni 1978 i mål 150/77, Bertrand, REG 1978, s. 1431, punkterna 14–16, av den 19 januari 1993 i mål C-89/91, Shearson Lehman Hutton, REG 1993, s. I-139, punkt 13, av den 3 juli 1997 i mål C-269/95, Benincasa, REG 1997, s. I-3767, punkt 12, av den 27 april 1999 i mål C-99/96, Mietz, REG 1999, s. I-2277, punkt 26, och av den 11 juli 2002 i mål C-96/00, Gabriel, REG 2002, s. I-6367, punkt 37).

32 Enligt Brysselkonventionens systematik är dock den allmänna principen att domstolarna i den konventionsstat där svaranden har hemvist är behöriga i första hand, vilket framgår av artikel 2 första stycket i denna konvention, och den uttömmande uppräkningsen i konventionen av fall där talan kan eller skall väckas mot svaranden i en annan konventionsstat utgör endast undantag från denna princip. Följaktligen skall de behörighetsregler som utgör undantag från denna huvudregel tolkas strikt, i den meningen att de inte skall ges en tolkning som går

utöver de fall som uttryckligen avses i konventionen (se domarna i de ovannämnda målen *Bertrand*, punkt 17, *Shearson Lehman Hutton*, punkterna 14-16, *Benincasa*, punkterna 13 och 14, och *Mietz*, punkt 27).

- 33 En sådan tolkning är än mer given i fråga om en sådan behörighetsregel som den i artikel 14 i Brysselkonventionen som tillåter en konsument i den mening som avses i artikel 13 första stycket i konventionen att väcka talan mot en person vid domstolarna i den konventionsstat där käranden har hemvist. Förutom i de fall som uttryckligen föreskrivs tycks det enligt konventionen nämligen inte föreligga någon behörighet för domstolarna i den stat där käranden har hemvist (se dom av den 11 januari 1990 i mål C-220/88, *Dumez France och Tracoba*, REG 1990, s. I-49, punkterna 16 och 19, domarna i de ovannämnda målen *Shearson Lehman Hutton*, punkt 17, och *Benincasa*, punkt 14, samt dom av den 10 juni 2004 i mål C-168/02, *Kronhofer*, REG 2004, s. I-6009, punkt 20).
- 34 Vidare har domstolen upprepade gånger slagit fast att det särskilda system som har inrättats genom bestämmelserna i avsnitt 4 i avdelning II i Brysselkonventionen, som är ett undantag från huvudregeln i artikel 2 första stycket och den särskilda behörighetsregeln för avtal i allmänhet i artikel 5.1 i konventionen, har till syfte att skydda konsumenten, som måste anses vara den svagare parten i avtalsförhållanden och mindre erfaren i rättsliga angelägenheter än motparten, och som inte skall avskräckas från att vidta rättsliga åtgärder genom att se sig tvungen att väcka talan inför domstol i den stat där hans avtalspart har hemvist (se bland annat domarna i de ovannämnda målen *Shearson Lehman Hutton*, punkt 18, och *Gabriel*, punkt 39).
- 35 Av det system av behörighetsregler som har inrättats genom Brysselkonventionen och av syftet med det särskilda system som har inrättats genom bestämmelserna i avsnitt 4 i avdelning II i konventionen har domstolen dragit slutsatsen att nämnda bestämmelser endast gäller den slutlige, enskilde konsument som inte utövar affärsmässig verksamhet eller yrkesverksamhet, då fördelarna med dessa bestämmelser inte bör utsträckas till personer för vilka särskilt skydd inte är motiverat (se,

för ett liknande resonemang, bland annat domarna i de ovannämnda målen Bertrand, punkt 21, Shearson Lehman Hutton, punkterna 19 och 22, Benincasa, punkt 15, och Gabriel, punkt 39).

- 36 Domstolen har i detta avseende preciserat, i punkterna 16–18 i domen i det ovannämnda målet Benincasa, att begreppet konsument i den mening som avses i artiklarna 13 första stycket och 14 första stycket i Brysselkonventionen skall tolkas restriktivt och med beaktande av den berörda personens ställning i ett visst avtal, utifrån dess art och syfte, och inte med beaktande av denna persons subjektiva situation. En och samma person kan anses vara konsument inom ramen för vissa transaktioner och näringsidkare inom ramen för andra transaktioner. Domstolen har härav dragit slutsatsen att det endast är sådana avtal som har ingåtts utanför och oberoende av all slags affärs- eller yrkesverksamhet och oberoende av sådana ändamål, enbart för att tillgodose en enskild persons privata konsumtion, som omfattas av de bestämmelser som är avsedda att skydda konsumenten i egenskap av den part som anses svag. Detta skydd är dock inte motiverat när det är fråga om avtal som rör affärs- eller yrkesverksamhet.
- 37 Härav följer att de särskilda behörighetsreglerna i artiklarna 13–15 i Brysselkonventionen i princip endast kan tillämpas under förutsättning att det av parterna ingångna avtalet syftar till en icke yrkesmässig användning av den berörda varan eller tjänsten.
- 38 Det är mot bakgrund av dessa principer som det skall bedömas huruvida och i vilken utsträckning ett avtal som delvis avser yrkesverksamhet och delvis privatlivet, såsom det som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, kan omfattas av undantagsreglerna om behörighet i de nämnda artiklarna 13–15.

- 39 Det framgår i detta avseende tydligt av syftet med artiklarna 13–15 i Brysselkonventionen, det vill säga att vederbörligen skydda den person som antas befinna sig i en svagare ställning i förhållande till sin avtalspart, att fördelen av att kunna åberopa dessa bestämmelser i princip inte tillkommer en person som ingår ett avtal för ett ändamål som delvis rör dennes yrkesverksamhet och således endast delvis ligger utanför denna verksamhet. Bara om kopplingen mellan nämnda avtal och den berörda personens yrkesverksamhet vore så svag att den hade en marginell och blott försumbar roll i transaktionen sedd ur ett helhetsperspektiv skulle det förhålla sig annorlunda.
- 40 Som generaladvokaten påpekat i punkterna 40 och 41 i sitt förslag till avgörande skall en person anses som en förhandlingspart likställd med sin avtalspart när han ingår ett avtal för ett ändamål som är knutet till hans yrkesverksamhet, varför det särskilda skydd som i Brysselkonventionen reserveras för konsumenter inte är motiverat i det fallet.
- 41 Detta påpekande förlorar inget av sin betydelse på grund av att avtalet i fråga även avser ett ändamål av privat natur, och det förblir relevant oavsett förhållandet mellan de privata och de yrkesmässiga ändamål som den berörda varan eller tjänsten skulle kunna användas för. Så är fallet även om den privata användningen skulle överväga, förutsatt att den del som anknyter till yrkesverksamheten inte är försumbar.
- 42 I samband med avtal med dubbla ändamål är det följaktligen inte nödvändigt att nämnda vara eller tjänst till övervägande del används yrkesmässigt för att artiklarna 13–15 i nämnda konvention inte skall kunna tillämpas.

- 43 En sådan tolkning stöds av den omständigheten att den definition av begreppet konsument som förekommer i artikel 13 första stycket i Brysselkonventionen har avfattats i klart restriktiva ordalag, med en negativ formulering ("avtal som har ingåtts ... för ändamål ... utanför hans affärsverksamhet eller yrkesverksamhet"). Dessutom skall definitionen av konsumentavtal tolkas strikt, då den utgör ett undantag från huvudregeln om behörighet i artikel 2 första stycket i konventionen och undantagsvis ger behörighet åt domstolarna i karendens hemland (se punkterna 32 och 33 ovan).
- 44 Nämnda tolkning är också nödvändig på grund av att klassificeringen av avtalet endast kan göras utifrån en helhetsbedömning av detta, då domstolen flera gånger har slagit fast att intresset av att antalet domstolar som är behöriga att pröva ett visst rättsförhållande begränsas utgör ett av Brysselkonventionens huvudsyften (se, för ett liknande resonemang, bland annat dom av den 19 februari 2002 i mål C-256/00, Besix, REG 2002, s. I-1699, punkt 27, i det ovannämnda målet Gabriel, punkt 57, och av den 5 februari 2004 i mål C-18/02, DFDS Torline, REG 2004, s. I-1417, punkt 26).
- 45 Tolkningen att den berörda personen inte betraktas som konsument i den mening som avses i artikel 13 första stycket i Brysselkonventionen när varan eller tjänsten används för ett ändamål som i icke försumbar utsträckning är kopplat till den berörda personens yrkesverksamhet stämmer också bäst överens med kraven på rättssäkerhet och på att en blivande svarande skall ha möjlighet att förutse vilken domstol som är behörig. Dessa krav utgör grunden för denna konvention (se bland annat domen i det ovannämnda målet Besix, punkterna 24–26).
- 46 Enligt vanliga bevisbörderegler ankommer det på den person som önskar åberopa artiklarna 13–15 i Brysselkonventionen att visa att den yrkesmässiga användningen endast har minimal betydelse för avtalet med dubbla ändamål i fråga, samtidigt som motparten har rätt att bevisa motsatsen.

- 47 Det åligger då den domstol vid vilken talan har väckts att utifrån den bevisning som presenteras avgöra huruvida nämnda avtal avsåg att i icke försumbar utsträckning tillgodose behov i den berörda personens yrkesverksamhet eller om den yrkesmässiga användningen tvärtom endast var av obetydlig omfattning. Den nationella domstolen skall därvid beakta inte bara avtalets innehåll, art och ändamål utan också de objektiva omständigheterna kring avtalsslutet.
- 48 Vad slutligen beträffar den nationella domstolens tolkningsfråga rörande nödvändigheten av att den påstådda konsumentens avtalspart känt till ändamålet med den transaktion som avtalet avsåg och under vilka förutsättningar avtalsslutet ägde rum, skall det påpekas att den domstol vid vilken talan har väckts i första hand bör grunda sig på den bevisning som objektivt framgår av handlingarna i målet, för att så långt som möjligt underlätta såväl bevisföringen som bevisvärderingen.
- 49 Om dessa omständigheter ger domstolen i fråga tillräckligt stöd för att finna att avtalet på ett icke försumbart sätt svarade mot den berörda personens yrkesmässiga behov, kan artiklarna 13–15 i Brysselkonventionen i alla händelser inte tillämpas på grund av den undantagsställning som dessa bestämmelser intar i det system som inrättats genom denna konvention. Det finns således ingen anledning att i det fallet undersöka huruvida avtalsparten kunde ha känt till den yrkesmässiga användningen.
- 50 Om däremot de objektiva omständigheter som framgår av handlingarna i målet inte utgör tillräckligt bevis för att den transaktion som föranledde ett avtal med dubbla syften hade ett icke försumbart yrkesmässigt ändamål, skall avtalet i fråga i princip

anses ha ingåtts av en konsument i den mening som avses i de nämnda artiklarna 13–15. Dessa bestämmelser skulle i annat fall mista sin ändamålsenliga verkan.

- 51 Med hänsyn till undantagskaraktären hos det skyddssystem som inrättats genom artiklarna 13–15 i Brysselkonventionen skall den domstol vid vilken talan har väckts i sistnämnda fall dessutom undersöka om det inte finns rimliga skäl till att den andra avtalsparten inte kände till transaktionens icke yrkesmässiga ändamål på grund av att den påstådda konsumenten i själva verket, genom sitt eget uppträdande gentemot sin blivande avtalspart, givit den senare det intrycket att det faktiskt rörde sig om yrkesmässiga ändamål.
- 52 Så skulle exempelvis vara fallet om någon utan närmare upplysningar beställde en vara som kunde användas i dennes yrkesverksamhet och därvid nyttjade papper med ett professionellt brevhuvud, beställde leverans av varorna till sin kontorsadress eller nämnde möjligheten att återvinna mervärdesskatten.
- 53 I ett sådant fall skulle de särskilda behörighetsreglerna avseende konsumentavtal i artiklarna 13–15 i Brysselkonventionen inte kunna tillämpas även om avtalet i sig inte hade ett mer än försumbart yrkesmässigt ändamål, eftersom privatpersonen i fråga då måste anses ha avstått från skyddet i nämnda artiklar, med tanke på det intryck han skapat hos den godtroende avtalsparten.

54 Av vad som anförts följer att de tre första tolkningsfrågorna skall besvaras så, att behörighetsreglerna i Brysselkonventionen skall tolkas på följande sätt:

- En person som har ingått ett avtal avseende en vara som är avsedd delvis för yrkesmässigt bruk och delvis för ändamål som ligger utanför hans yrkesverksamhet har inte rätt att dra fördel av de särskilda, fördelaktiga behörighetsreglerna i artiklarna 13–15 i nämnda konvention, förutom om den yrkesmässiga användningen är så marginell att den i sammanhanget är av försumbar betydelse för transaktionen i fråga. Det faktum att den icke yrkesmässiga sidan överväger är i detta avseende utan betydelse.

- Det åligger den domstol vid vilken talan har väckts att avgöra huruvida avtalet i fråga avsåg att i icke försumbar utsträckning tillgodose behov i den berörda personens yrkesverksamhet eller om den yrkesmässiga användningen tvärtom endast var av obetydlig omfattning.

- Nämnda domstol skall i detta syfte beakta samtliga de relevanta faktiska omständigheter som objektivt framgår av handlingarna i målet. Däremot skall hänsyn inte tas till omständigheter eller uppgifter som den andra avtalsparten skulle ha kunnat känna till vid avtalsslutet, såvida inte den person som åberopar en ställning som konsument har uppträtt på ett sådant sätt att den andra avtalsparten med fog kunnat få det intrycket att det rörde sig om yrkesmässiga ändamål.

De tre avslutande tolkningsfrågorna

- 55 Eftersom de tre avslutande tolkningsfrågorna ställts endast under förutsättning att det faktiskt var fråga om en konsument i den mening som avses i artikel 13 första stycket i Brysselkonventionen är det, med hänsyn till det svar som i det avseendet har givits på de tre inledande frågorna, inte aktuellt att besvara de tre avslutande frågorna, vilka rör andra villkor för tillämpningen av nämnda bestämmelse.

Rättegångskostnader

- 56 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

På dessa grunder beslutar domstolen (andra avdelningen) följande dom:

Behörighetsreglerna i konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, i dess lydelse enligt konventionen av den 9 oktober 1978 om Konungariket Danmark, Irlands och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands tillträde, enligt konventionen av den 25 oktober 1982 om Republiken

Greklands tillträde, enligt konventionen av den 26 maj 1989 om Konungariket Spaniens och Republiken Portugals tillträde och enligt konventionen av den 29 november 1996 om Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges tillträde, skall tolkas på följande sätt:

- **En person som har ingått ett avtal avseende en vara som är avsedd delvis för yrkesmässigt bruk och delvis för ändamål som ligger utanför hans yrkesverksamhet har inte rätt att dra fördel av de särskilda, fördelaktiga behörighetsreglerna i artiklarna 13–15 i nämnda konvention, förutom om den yrkesmässiga användningen är så marginell att den i sammanhanget har minimal betydelse för transaktionen i fråga. Det faktum att den icke yrkesmässiga sidan överväger är i detta avseende utan betydelse.**

- **Det åligger den domstol vid vilken talan har väckts att avgöra huruvida avtalet i fråga avsåg att i icke försumbar utsträckning tillgodose behov i den berörda personens yrkesverksamhet eller om den yrkesmässiga användningen tvärtom endast var av obetydlig omfattning.**

- **Nämnda domstol skall i detta syfte beakta samtliga de relevanta faktiska omständigheter som objektivt framgår av handlingarna i målet. Däremot skall hänsyn inte tas till omständigheter eller uppgifter som den andra avtalsparten skulle ha kunnat känna till vid avtalslutet, såvida inte den person som åberopar en ställning som konsument har uppträtt på ett sådant sätt att den andra avtalsparten med fog kunnat få det intrycket att det rörde sig om yrkesmässiga ändamål.**

Underskrifter